ISSN 3030-3710
E-ISSN 3030-3095

ILMIY AXBOROTNOMA

№ 3, 2025

НАУЧНЫЙ ВЕСТНИК * SCIENTIFIC BULLETIN

BUXORO PSIXOLOGIYA VA XORIJIY TILLAR INSTITUTI

ILMIY AXBOROTNOMASI

ISSN 3030-3710 (P)
ISSN 3030-3095 (E)

№ 3, 2025

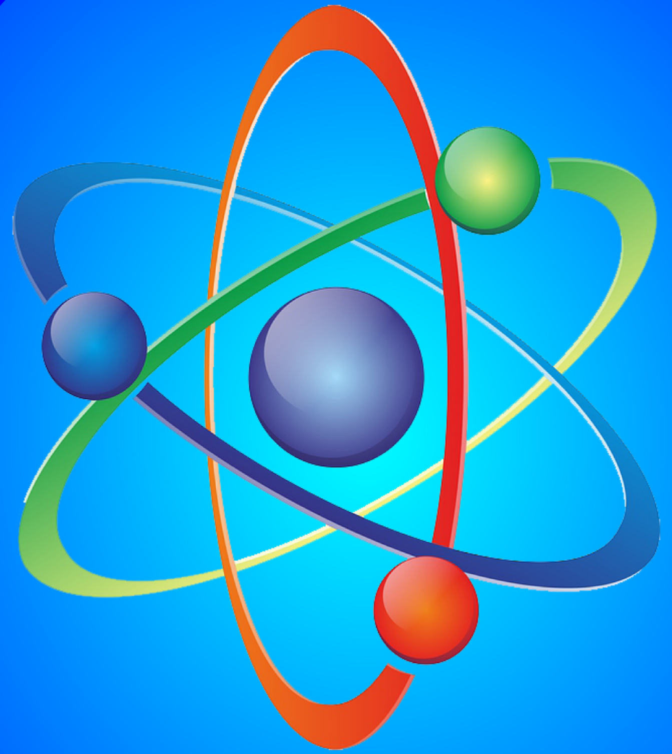

http://buxpxti.uz

ISSN 3030-3710 (P)
ISSN 3030-3095 (E)

BUXORO PSIXOLOGIYA VA XORIJIY TILLAR INSTITUTI ILMIY AXBOROTNOMASI

ilmiy-amaliy jurnal

SCIENTIFIC REPORTS OF BUKHARA INSTITUTE OF PSYCHOLOGY AND FOREIGN LANGUAGES

scientific and practical journal

НАУЧНЫЙ ВЕСТНИК БУХАРСКОГО ИНСТИТУТА ПСИХОЛОГИИ И ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ

научно-практический журнал

№ 3, 2025

Muassis: Buxoro psixologiya va xorijiy tillar instituti
Tahririyat manzili: Buxoro viloyati, Kogon tumani, B.Naqshband MFY, 20-uy
http://buxpxti.uz/, buxpxti@gmail.com

Tel: +998918312511 Sobirova D.A.
+998905124244 Ostanov Sh.Sh.
https://t.me/OstanovSH

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ АДМИНИСТРАЦИЯСИ ҲУЗУРИДАГИ АХБОРОТ ВА ОММАВИЙ КОММУНИКАЦИЯЛАР АГЕНТЛИГИ

ГУВОХНОМА

№ 064916

"BUXORO PSIXOLOGIYA VA XORIJIY TILLAR INSTITUTI" MASULIYATI CHEKLANGAN JAMIYAT

Оммавий ахборот воситаси давлат рўйхатидан ўтказилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома

ЛИЦЕНЗИЯ РЕЕСТРИ БЎЙИЧА ТАРТИБ РАҚАМИ
C-5669145

СТИР (СОЛИҚ ТЎЛОВЧИНИНГ ИДЕНТИФИКАЦИОН РАҚАМИ)
308196898

АМАЛ ҚИЛИШ МУДДАТИ
22.02.2023дан

ЖОЙЛАШГАН МАНЗИЛИ (ПОЧТА МАНЗИЛИ)
Бухоро вилояти, Когон тумани, "B. NAQSHBAND" MFY HUDUDI

ВАКОЛАТЛИ ОРГАН
Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги

22.02.2023 12:34
ТАҚДИМ ЭТИЛГАН САНА

Гувохнома № 064916

Фаолият тури

Оммавий ахборот воситаси сифатида фаолиятни амалга ошириш

Қўшимча маълумотлар

ҚЎШИМЧА МАЪЛУМОТЛАР

Оммавий ахборот воситасининг номи	Оммавий ахборот воситасининг тили	Оммавий ахборот воситасининг тури
BUXORO PSIXOLOGIYA VA XORIJIY TILLAR INSTITUTI ILMIY AXBOROTNOMASI	O'ZBEK,RUS, ILNGLIZ	Журнал

ТАРҚАТИЛИШ ҲУДУДИ ВА ШАКЛИ

Тарқатилиш ҳудуди ва шакли	Ҳудуд	Тарқатилиш шакли
Республика миқёсида		Анъанавий

BUXORO PSIXOLOGIYA VA XORIJIY TILLAR INSTITUTI ILMIY AXBOROTNOMASI ilmiy-amaliy jurnal 3-son Buxoro - 2025. - 376 b. **Научный вестник Бухарского института психологии и иностранных языков** научно-практический журнал Выпуск 3. Бухара - 2025. - 376 с.	Jurnal Buxoro psixologiya va xorijiy tillar instituti muassisligidagi nashr hisoblanadi. **Jurnalning nashr sifati uchun bosmaxona javobgar.** OBUNA INDEKSI 3062	Jurnal tahririyat kompyuterida sahifalandi. Bosishga ruxsat etildi 11.04.2025 Qog‘oz bichimi 60x84, 1/8 Tezkor bosma usulda bosildi. Shartli bosma tabog‘i 23 Buyurtma № 53. Adadi - 60 Bahosi kelishilgan narxda. «Sharq-Buxoro» MCHJ bosmaxonasida chop etildi. Bosmaxona manzili: Buxoro shahar O‘zbekiston Mustaqilligi ko‘chasi, 70/2 uy. Tel: 0(365) 222-46-46

BOSH MUHARRIR:
Baratov Sharif Ramazanovich
psixologiya fanlari doktori, professor,
Xalqaro psixologiya fanlari akademiyasining haqiqiy a’zosi (akademigi)

Bosh muharrir o`rinbosari:
Shoumarov G‘.B. – O’zbekiston Respublikasi fanlar Akademiyasi Akademigi

TAHRIRIYAT KENGASHI A’ZOLARI

Mas’ul kotib:
Sobirova D.A. – psixologiya fanlari doktori (DSc), professor

XORIJ OLIMLARI

Kozlov V.V. - psixologiya fanlari doktori, akademik (Rossiya)
Malix S.B. -psixologiya fanlari doktori, akademik (Rossiya)
Maksimenko S.D.- psixologiya fanlari doktori, akademik (Ukraina)
Rejep O`zyurek -psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Darya Gaysina - Sasseks universiteti Psixologiya fakultetida genetika va epigenetika, PhD (Angliya)

O‘ZBEKISTON OLIMLARI
PSIXOLOGIYA FANLARI

Umarov B.M.- psixologiya fanlari doktori, professor
Qodirov B.R. - psixologiya fanlari doktori, professor
Qodirov U.D. - psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
Kadirov K.B. - psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
Abdurasulov R.A. - psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
Baratova D.Sh. -psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
Utepberganov M.A. - psixologiya fanlari doktori, professor
Nazarov A.M. - psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
Atabayeva N.B. - psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
Fayziyeva M.X. - psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
Qarshiyeva D.S. - psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
Abdullayeva D.U. - psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
Arzikulov D.N. - psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
Djurayev B. - psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
Ayrapetova A.G.- psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent
Usmanova M.N. - psixologiya fanlari nomzodi, professor
Raximova I.I. - psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Ostanov Sh.Sh. - psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Rustamov Sh.Sh. - psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Ibaydullayeva U.R. - psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sobirov A.A. - psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

PEDAGOGIKA FANLARI

Ibragimov X.I. - O’zbekiston Respublikasi fanlar Akademiyasi Akademigi
Olimov Sh.Sh. - pedagogika fanlari doktori, professor
Abdullayeva B.S. - pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Hamroyev A.R. - pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Rajabov T.I. - pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Dilova N.G. - pedagogika fanlari doktori (DSc), professor

FILOLOGIYA FANLARI

Shodmonov Q.B. – filologiya fanlari doktori, professor
Gadoyeva M.I.- filologiya fanlari doktori (DSc), professor
Rajabov D.Z. - filologiya fanlari doktori, professor
Haydarov A.A. - filologiya fanlari doktori, professor
Astanova G.A. - filologiya fanlari doktori (DSc), professor
Rasulov Z.I. - filologiya fanlari doktori (DSc), professor v.b.
Toirova G.I. - filologiya fanlari doktori (DSc), professor
Murodov G.N. - filologiya fanlari doktori, professor
Eshbekov T.U. - filologiya fanlari doktori (DSc), professor
Raxmatullayev Sh.N. - filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xalilova R.R. - filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Saidov X.Sh. - filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

MUHARRIRLAR:

Raxmatova M.M. - filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Tursunov M.M. - filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Qurbonov A.M. - BuxPXTI “Xorijiy tillar” kafedrasi mudiri

"Scientific reports of Bukhara institute of psychology and foreign languages"
scientific-theoretical journal
EDITOR-IN-CHIEF:
Baratov Sharif Ramazanovich
doctor of psychology, professor, Full Member (academician) of the International Academy of Psychological Sciences
Deputy editor-in-chief:
Shoumarov G.B. - Academician of the Academy of Sciences of the Republic Uzbekistan
EDITORIAL BOARD MEMBERS
Responsible secretary:
Sobirova D.A. – Doctor of Psychology (DSc), professor
FOREIGN SCIENTISTS
Kozlov V.V. - Doctor of Psychology, academician (Russia)
Maliks S.B. - Doctor of Psychology, academician (Russia)
Maksimenko S.D. - Doctor of Psychology, academician (Ukraine)
Rejep Ozyurek - Doctor of Psychology, professor (Turkey)
Darya Gaysina - PhD, Genetics and Epigenetics, Faculty of Psychology, University of Sussex (England)
SCIENTISTS OF UZBEKISTAN
PSYCHOLOGICAL SCIENCES
Umarov B.M. - doctor of psychology, professor
Kadirov B.R. - doctor of psychology, professor
Kadirov U.D. - doctor of psychology, professor
Kadirov K.B. - doctor of psychology (DSc), professor
Abdurasulov R.A. - doctor of psychology (DSc), professor
Baratova D.SH. - doctor of psychology (DSc), professor
Utepberganov M.A. - doctor of psychology, professor
Nazarov A.M. - doctor of psychology (DSc), professor
Atabayeva N.B. - doctor of Psychology (DSc), professor
Fayziyeva M.Kh. - doctor of Psychology (DSc), professor
Karshiyeva D.S. - doctor of Psychology (DSc), professor
Abdullayeva D.U. - doctor of Psychology (DSc), professor
Arzikulov D.N. - doctor of Psychology (DSc), professor
Djurayev B. - doctor of Psychology (DSc), professor
Ayrapetova A.G. - doctor of Psychology (DSc), associate professor
Usmanova M.N. - candidate of psychology, professor
Raximova I.I. - doctor of philosophy in psychology (PhD), associate professor
Ostanov Sh.Sh. - doctor of philosophy in psychology (PhD), associate professor
Rustamov Sh.Sh. - doctor of philosophy in psychology (PhD), associate professor
Ibaydullayeva U.R. - doctor of philosophy in psychology (PhD), associate professor
Sobirov A.A. - doctor of philosophy in psychology (PhD), associate professor
PEDAGOGICAL SCIENCES
Ibragimov X.I. - Academician of the Academy of Sciences of the Republic Uzbekistan
Olimov Sh.Sh. - doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Abdullayeva B.S. - doctor of Pedagogical Sciences (DSc), professor
Hamroyev A.R. - doctor of Pedagogical Sciences (DSc), professor
Rajabov T.I. - doctor of pedagogic sciences (DSc), professor
Dilova N.G. - doctor of pedagogic sciences (DSc), professor
PHILOLOGY SCIENCES
Shodmonov Q.B. - doctor of Philology, professor
Gadoyeva M.I. - doctor of Philology (DSc), professor
Rajabov D.Z. - doctor of Philology, professor
Haydarov A.A. - doctor of Philology, professor
Astanova G.A. - doctor of Philology (DSc), professor
Rasulov Z.I. - doctor of Philology (DSc), professor
Toirova G.I. - doctor of Philology (DSc), professor
Murodov G.N. - doctor of Philology (DSc), professor
Eshbekov T.U. - doctor of Philology (DSc), professor
Rakhmatullayev Sh.N. - doctor of philosophy in philology (PhD)
Khalilova R.R. - doctor of philosophy in philology (PhD)
Saidov X.Sh. - doctor of philosophy in philology (PhD
EDITORS:
Rakhmatova M.M. - Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences
Tursunov M.M. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences
Kurbonov A.M. - Head of the Department of Foreign Languages of BukhPFL

Qahhorov Siddiq Qahhorovich
Geliofizika, qayta tiklanuvchi energiya manbalari va elektronika kafedrasi professori, p.f.d.
Hamdamova Nozima Muqimovna
Buxoro davlat universiteti doktoranti, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

INTEGRATIV YONDASHUV ASOSI BO'LAJAK TEXNOLOGIYA O'QITUVCHILARINING KASBIY KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISH

Annotatsiya: *Ushbu maqolada bo'lajak texnologiya o'qituvchilarining kasbiy kompetentligini rivojlantirishda integrativ yondashuvning roli va ahamiyati tadqiq etilgan. Tadqiqot doirasida pedagogik ta'limda integrativ yondashuvning nazariy asoslari o'rganilgan, texnologiya o'qituvchilari uchun zarur bo'lgan kasbiy kompetensiyalar aniqlangan va integrativ yondashuv asosida ushbu kompetensiyalarni rivojlantirish modeli taklif etilgan. Tajriba-sinov ishlari natijalari integrativ yondashuv asosida tashkil etilgan o'quv jarayoni an'anaviy ta'lim tizimiga nisbatan bo'lajak texnologiya o'qituvchilarining kasbiy kompetentligini samaraliroq rivojlantirishga imkon berishini ko'rsatdi.*

Kalit so'zlar: *integrativ yondashuv, kasbiy kompetentlik, texnologiya o'qituvchisi, pedagogik ta'lim, kasbiy tayyorgarlik.*

РАЗВИТИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ТЕХНОЛОГИИ НА ОСНОВЕ ИНТЕГРАТИВНОГО ПОДХОДА

Аннотация: *В данной статье исследованы роль и значение интегративного подхода в развитии профессиональной компетентности будущих учителей технологии. В рамках исследования изучены теоретические основы интегративного подхода в педагогическом образовании, определены профессиональные компетенции, необходимые учителям технологии, и предложена модель развития этих компетенций на основе интегративного подхода. Результаты экспериментально-опытной работы продемонстрировали, что учебный процесс, организованный на основе интегративного подхода, по сравнению с традиционной системой образования позволяет более эффективно развивать профессиональную компетентность будущих учителей технологии.*

Ключевые слова: *интегративный подход, профессиональная компетентность, учитель технологии, педагогическое образование, профессиональная подготовка.*

DEVELOPING THE PROFESSIONAL COMPETENCE OF FUTURE TECHNOLOGY TEACHERS BASED ON AN INTEGRATIVE APPROACH

Abstract: *This article examines the role and importance of an integrative approach in the development of professional competence of future technology teachers. The research examines the theoretical foundations of an integrative approach in teacher education, identifies the professional competencies required by technology teachers, and proposes a model for the development of these competencies based on an integrative approach. The results of experimental work have demonstrated that the educational process organized on the basis of an integrative approach, compared with the traditional education system, makes it possible to more effectively develop the professional competence of future technology teachers.*

Key words: *integrative approach, professional competence, technology teacher, teacher education, professional training.*

Kirish.

Zamonaviy ta'lim tizimi o'qituvchilardan yuqori darajadagi kasbiy kompetentlikka ega bo'lishni talab qilmoqda. Ayniqsa, texnologiya fani o'qituvchilari uchun bu talab yanada dolzarbdir, chunki ular nafaqat pedagogik bilimlarga, balki texnika va texnologiyalar sohasidagi zamonaviy

bilimlarga ham ega boʻlishi lozim. Bugungi kunda texnologiya oʻqituvchisining kasbiy kompetentligi nafaqat oʻz predmeti doirasidagi bilimlarni, balki informatika, dizayn, iqtisod, ekologiya kabi turli sohalarni ham qamrab olishi zarur. Bunday murakkab vazifalarni hal etishda integrativ yondashuv muhim ahamiyat kasb etadi.

Integrativ yondashuv – bu turli fan sohalari, pedagogik nazariyalar, amaliyot va innovatsion texnologiyalarni oʻzaro bogʻliqlikda oʻrganish va qoʻllashga asoslangan yondashuvdir. Ushbu yondashuv boʻlajak texnologiya oʻqituvchilarining kasbiy kompetentligini tizimli va samarali rivojlantirish imkonini beradi.

Integrativ yondashuv turli fanlar va bilim sohalari oʻrtasidagi oʻzaro aloqalarni oʻrnatish orqali yaxlit, tizimli bilimlarni shakllantirishga imkon beradi. Bu yondashuv oʻqituvchilarning zamonaviy ta’lim va ishlab chiqarishdagi integratsion jarayonlarga moslashuvchanligini ta’minlaydi.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya.

Oliy ta’lim muassasalarida bo’lajak texnologik ta’lim o’qituvchilarining kasbiy kompetentligini rivojlantirishda integrativ yondashuvdan foydalanish dolzarb muammolardan hisoblanadi. Kasbiy kompetentlik mutaxassis tomonidan alohida bilim, malakalarning egallanishi emas, balki har bir mustaqil yoʻnalish boʻyicha integrativ bilimlar va harakatlarning oʻzlashtirilishini nazarda tutadi.

M.M.Yusupovning “Bo’lajak texnologik ta’lim o’qituvchilarini o’quv jarayonini natijalarini baholashga o’rgatish metodikasi” mavzusidagi pedagogika fanlari bo’yicha falsafa doktori dissertasiyasida kompetensiyaviy yondashuv sharoitida bo’lajak texnologik ta’lim o’qituvchilari o’quv jarayoni natijalarini baholash kompetentligini shakllantirish modeli ishlab chiqilgan, talabalarda zamonaviy baholash ko’nikmalarning mavjud darajasini auditoriya va auditoriyadan tashqari mashg’ulotlarda rivojlantirish metodikasi takomillashtirilgan [6; 7-b.].

L.R.Zaripovning “Kredit-modul tizimi asosida boʻlajak texnologiya oʻqituvchilari kasbiy tayyorgarligini takomillashtirish” mavzusidagi doktorlik dissertasiyasida boʻlajak texnologiya oʻqituvchilarining kasbiy tayyorgarligini rivojlantirish jarayoni pedagogika oliy ta’lim muassasalarining mutaxassislik fanlari, pedagogik-psixologik va metodik fanlar tarkibini texnologiya fani talablariga bosqichma-bosqich moslashtirish, taʻlim subyektlarining oʻzini oʻzi tarbiyalash, anglash qobiliyatlarini uygʻun rivojlantirish hamda kasbiy bilimlarning eristemologik, aksiologik va praksiologik komponentlarini sintezlash hamda texnologik gʻoyalar bankini, dizayn hujjatlarini, shaxslararo munosabatlar va insonning ijtimoiy qadriyatlarga boʻlgan munosabatini aniqlash asosida takomillashtirilganligiga doir ma’lumotlar bayon qilingan [27, 40, 45].

Muhokama (Discussion)

Boʻlajak texnologiya oʻqituvchilarining kasbiy kompetentligini integrativ yondashuv asosida rivojlantirishning nazariy asoslari, bosqichlari, metodlari va vositalarini oʻz ichiga oladi. Boʻlajak texnologiya oʻqituvchilarining kasbiy kompetentligini rivojlantirishda integrativ yondashuvning samaradorligi tadqiqotlarda oʻz tasdigʻini topgan. Bu yondashuv talabalarga bilimlarni tizimli oʻzlashtirish, turli sohalardagi axborotlarni birlashtirish va amaliy muammolarni kompleks hal qilish imkoniyatini beradi.

Integrativ yondashuvni amalga oshirishning asosiy mexanizmlari sifatida quyidagilarni koʻrsatish mumkin:

1. Integrativ oʻquv fanlarini yaratish va joriy etish
2. Oʻquv rejalarni integrativ mazmun bilan boyitish
3. Fanlararo aloqalarni aks ettiruvchi oʻquv-metodik materiallarni ishlab chiqish
4. Integrativ loyihalarni tashkil etish
5. Kasbiy amaliyotning integrativ xarakterini kuchaytirish

Tadqiqot natijalariga koʻra, integratsion kompetentlik darajasining oshishi boshqa turdagi kompetentliklar rivojlanishiga ham ijobiy ta’sir koʻrsatadi. Bu esa oʻz navbatida, umumiy kasbiy kompetentlikning yuqori darajada shakllanishiga olib keladi.

Albatta, integrativ yondashuvni amalga oshirishda qator qiyinchiliklar ham mavjud:

- Professor-oʻqituvchilarning integrativ yondashuv metodologiyasini oʻzlashtirish zaruriyati

- Integrativ o‘quv dasturlari va materiallarini yaratish uchun qo‘shimcha vaqt va resurslar talab etilishi
- Turli fanlar o‘rtasidagi mazmuniy nomuvofiqliklarni bartaraf etish

Biroq, tadqiqot natijalari ko‘rsatganidek, bu qiyinchiliklarni yengib o‘tish natijasida erishiladigan natijalar an’anaviy yondashuvga nisbatan ancha samaralidir.

Texnologiya o‘qituvchisining kasbiy kompetentligi – bu pedagogik faoliyatni samarali amalga oshirish uchun zarur bo‘lgan bilim, ko‘nikma, malaka va shaxsiy sifatlar yig‘indisidir. Texnologiya o‘qituvchisining kasbiy kompetentligi quyidagi komponentlardan iborat:

- Metodik kompetentlik – texnologiya fanini o‘qitish metodlarini bilish va qo‘llash qobiliyati;
- Texnologik kompetentlik – zamonaviy texnologik jarayonlar va ularni o‘quv jarayoniga tatbiq etish bilan bog‘liq bilim va ko‘nikmalar;
- Dizaynerlik kompetentligi – loyihalash va modellashtirish ko‘nikmalari;
- Axborot-kommunikatsiya kompetentligi – zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanish bilan bog‘liq bilim va ko‘nikmalar;
- Tadqiqotchilik kompetentligi – ilmiy-tadqiqot ishlarini olib borish qobiliyati;
- Kreativ kompetentlik – ijodiy fikrlash, yangi g‘oyalarni yaratish qobiliyati;
- Tashkilotchilik kompetentligi – o‘quv jarayonini samarali tashkil etish qobiliyati.

Texnologiya o‘qituvchisining kasbiy kompetentligi – bu pedagogik faoliyatni samarali amalga oshirish uchun zarur bo‘lgan bilim, ko‘nikma, malaka va shaxsiy sifatlar yig‘indisidir. Texnologiya o‘qituvchisining kasbiy kompetentligi quyidagi komponentlardan iborat:

- Metodik kompetentlik – texnologiya fanini o‘qitish metodlarini bilish va qo‘llash qobiliyati;
- Texnologik kompetentlik – zamonaviy texnologik jarayonlar va ularni o‘quv jarayoniga tatbiq etish bilan bog‘liq bilim va ko‘nikmalar;
- Dizaynerlik kompetentligi – loyihalash va modellashtirish ko‘nikmalari;
- Axborot-kommunikatsiya kompetentligi – zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanish bilan bog‘liq bilim va ko‘nikmalar;
- Tadqiqotchilik kompetentligi – ilmiy-tadqiqot ishlarini olib borish qobiliyati;
- Kreativ kompetentlik – ijodiy fikrlash, yangi g‘oyalarni yaratish qobiliyati;
- Tashkilotchilik kompetentligi – o‘quv jarayonini samarali tashkil etish qobiliyati.

Integrativ yondashuv quyidagi asosiy tamoyillarga asoslanadi:

1. Tizimlilik tamoyili – kasbiy tayyorgarlik jarayonini yaxlit tizim sifatida ko‘rib chiqish;
2. Fanlararo bog‘liqlik tamoyili – turli fanlar o‘rtasidagi o‘zaro aloqadorlikni ta’minlash;
3. Nazariya va amaliyot birligi tamoyili – nazariy bilimlarni amaliy ko‘nikmalar bilan uyg‘unlashtirish;
4. Uzluksizlik tamoyili – kasbiy kompetentlikni bosqichma-bosqich rivojlantirish;
5. Innovatsion tamoyil – ta’lim jarayoniga innovatsion texnologiyalarni joriy etish;
6. Refleksiv tamoyil – o‘z-o‘zini tahlil qilish va baholash qobiliyatini rivojlantirish.

Integrativ yondashuv asosida kasbiy kompetentlikni rivojlantirish jarayoni quyidagi bosqichlarni o‘z ichiga oladi:

1. Motivatsion-qadriyatli bosqich – talabalarda kasbiy qadriyatlar va motivatsiyani shakllantirish;
2. Kognitiv bosqich – integrativ bilimlarni o‘zlashtirish;
3. Faoliyatli bosqich – amaliy ko‘nikma va malakalarni shakllantirish;
4. Refleksiv-baholash bosqichi – erishilgan natijalarni tahlil qilish va baholash.

Natijalar

Texnologiya o‘qituvchilarining kasbiy tayyorgarligida integrativ ta’lim mazmunini shakllantirishning asosiy yo‘nalishlari quyidagilar:

1. Fanlararo integratsiya – texnologiya fani mazmunini fizika, matematika, informatika, iqtisod, dizayn, ekologiya kabi fanlar bilan bog‘lash;
2. Nazariya va amaliyot integratsiyasi – o‘quv materialini ishlab chiqarish amaliyoti bilan bog‘lash;

3. An’anaviy va innovatsion texnologiyalar integratsiyasi – zamonaviy pedagogik va axborot texnologiyalarini an’anaviy o‘qitish metodlari bilan uyg‘unlashtirish;

4. Ilmiy-tadqiqot va o‘quv faoliyati integratsiyasi – talabalarni ilmiy-tadqiqot ishlariga jalb etish.

Integrativ yondashuv asosida quyidagi o‘quv kurslari va modullarni ishlab chiqish tavsiya etiladi:

1. "Texnologiya ta’limi metodikasi" – texnologiya fanini o‘qitish metodikasi, pedagogik texnologiyalar va psixologik-pedagogik bilimlarni integratsiyalashtiruvchi kurs;
2. "Innovatsion texnologiyalar va dizayn" – texnik, texnologik va dizaynerlik faoliyatini integratsiyalashtiruvchi kurs;
3. "Raqamli texnologiyalar va texnik ijodkorlik" – informatika, texnologiya va texnik ijodkorlikni bog‘lovchi kurs;
4. "Loyihalash texnologiyalari" – loyihalash, modellashtirish va ishlab chiqarish texnologiyalarini o‘zaro bog‘lovchi kurs;
5. "Tadbirkorlik asoslari" – texnologiya, iqtisod va tadbirkorlik faoliyatini bog‘lovchi kurs.

Kasbiy kompetentlikni integrativ yondashuv asosida rivojlantirishda quyidagi metodlar va texnologiyalardan foydalanish samarali hisoblanadi:

1. Integrativ ma’ruza – turli fan sohalarini qamrab oluvchi ma’ruza;
2. Muammoli ta’lim – kompleks muammolarni hal qilishga yo‘naltirilgan ta’lim;
3. Loyiha metodi – integrativ loyihalarni ishlab chiqish;
4. Keys-stadi – real kasbiy vaziyatlarni tahlil qilish;
5. Seminar-trenning – nazariy va amaliy bilimlarni uyg‘unlashtiruvchi mashg‘ulot;
6. Ustoz-shogird – tajribali mutaxassislar bilan hamkorlik;
7. Portfolio – kasbiy yutuqlarni jamlab borish;
8. Simulyatsion o‘yinlar – kasbiy faoliyatni modellashtirish.

Bo‘lajak texnologiya o‘qituvchilarining kasbiy kompetentligini rivojlantirishda integrativ yondashuvni amaliyotga tatbiq etish muhim ahamiyat kasb etadi. Mazkur hujjatda integrativ yondashuv asosida bo‘lajak texnologiya o‘qituvchilarining kasbiy kompetentligini rivojlantirishga qaratilgan dars ishlanma taqdim etilgan.

Mavzu: Integrativ yondashuv asosida texnologiya fanini o‘qitish metodikasi

Maqsad: Bo‘lajak texnologiya o‘qituvchilarida integrativ yondashuv asosida darslarni loyihalash ko‘nikmalarini shakllantirish.

Dars turi: Nazariy-amaliy

Dars shakli: Integrativ ma’ruza va amaliy ish

Dars vaqti: 80 daqiqa

Zarur vositalar: Proektor, kompyuter, tarqatma materiallar, plakatlar, markerlar.

Darsning rejasi

1. Kirish (10 daqiqa)
2. Asosiy qism (60 daqiqa)
   - Nazariy qism: Integrativ yondashuvning mohiyati va ahamiyati
   - Amaliy qism: Integrativ dars ishlanmasini tayyorlash
3. Yakuniy qism (10 daqiqa)

Darsning borishi

1. Kirish (10 daqiqa)

- Salomlashish va davomatni tekshirish
- Dars mavzusi va maqsadini e’lon qilish
- Motivatsion kirish: "Texnologiya fani boshqa qaysi fanlar bilan bog‘liq?" mavzusida fikrlarni jamlash (klaster metodi)

2. Asosiy qism (60 daqiqa)

Nazariy qism (25 daqiqa):

O‘qituvchi tomonidan quyidagi mavzular bo‘yicha ma’ruza:

- Integrativ yondashuvning mohiyati va turlari

• Texnologiya fanining boshqa fanlar bilan integratsiyasi
• Integrativ darslarning turlari va ularni tashkil etish xususiyatlari
• Integrativ darslarni loyihalash bosqichlari

Amaliy qism (35 daqiqa):

1. Talabalarni 4-5 kishilik guruhlarga ajratish
2. Har bir guruhga umumiy o'rta ta'lim maktablarida texnologiya fani doirasida o'tiladigan mavzulardan birini tanlash imkonini berish
3. Guruhlar integrativ dars ishlanmasini tayyorlash:
   - Tanlangan texnologiya fani mavzusini boshqa 2-3 fan bilan integratsiyalash
   - Integrativ darsning maqsad va vazifalarini aniqlash
   - Darsda qo'llaniladigan integrativ metodlarni tanlash
   - Darsning qisqacha rejasini tuzish
4. Har bir guruh tomonidan tayyorlangan ishlanmaning taqdimoti (3-4 daqiqadan)

3. Yakuniy qism (10 daqiqa)

• Guruhlar ishini tahlil qilish va baholash
• Dars mavzusi bo'yicha xulosalar chiqarish
• Talabalarning savollariga javob berish
• Uyga vazifa: Integrativ yondashuv asosida texnologiya fani doirasida to'liq dars ishlanmasini yakka tartibda tayyorlash

Kutilayotgan natijalar

Dars yakunida talabalar:

• Integrativ yondashuvning mohiyati va ahamiyatini tushunadilar
• Texnologiya fanini boshqa fanlar bilan integratsiyalash imkoniyatlarini aniqlay oladilar
• Integrativ darslarni loyihalash ko'nikmalariga ega bo'ladilar
• Jamoada ishlash va o'z fikrini bayon qilish ko'nikmalarini rivojlantiradilar

Xulosa. Integrativ yondashuv asosida bo'lajak texnologiya o'qituvchilarining kasbiy kompetentligini rivojlantirish metodikasi zamonaviy ta'lim talablariga javob beruvchi, yuqori malakali mutaxassislarni tayyorlashga yo'naltirilgan tizimli yondashuvdir. Ushbu metodikani amaliyotga tatbiq etish natijasida bo'lajak texnologiya o'qituvchilarining kasbiy kompetentligi sifat jihatidan yangi darajaga ko'tariladi.

Ushbu metodika asosida tashkil etilgan ta'lim jarayoni bo'lajak texnologiya o'qituvchilarini zamonaviy mehnat bozori talablariga muvofiq, innovatsion faoliyatga tayyor, yuqori malakali mutaxassislar sifatida tayyorlash imkonini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.

1. Muslimov N.A. Bo'lajak kasb ta'limi o'qituvchilarini kasbiy shakllantirish texnologiyasi. – Toshkent: Fan, 2023. – 160 b.
2. Tolipov O'.Q. Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari. – Toshkent: Fan, 2020. – 182 b.
3. Choriev R.K. Texnologiya fani o'qituvchisini tayyorlashning innovatsion modeli. – Toshkent: O'qituvchi, 2021. – 148 b.
4. Yusupov M.M. Bo'lajak texnologik ta'lim o'qituvchilarini o'quv jarayoni natijalarini baholashga o'rgatish metodikasi. Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD). Diss. –J.: 2021. – 135 b.
5. Zaripov L.R. Kredit-modul tizimi asosida bo'lajak texnologiya o'qituvchilari kasbiy tayyorgarligini takomillashtirish. Пед. фан. докт. (DSc) дисс. - Toshkent: 2023. - 211 б.
6. Johnson, R. Digital competencies in technology education. // Journal of Technology Education. – 2023. – Vol.35. – No.2. – P.47-58.
7. Williams, P. Technology teachers' professional development: integrative approach. // International Journal of Technology and Design Education. – 2022. – Vol.32. – No.3. – P.875-889.
8. Zimmerman, K. Integrative learning in technology teacher education. // Journal of Education for Teaching. – 2024. – Vol.50. – No.1. – P.78-92.

“BUXORO PSIXOLOGIYA VA XORIJIY TILLAR INSTITUTI ILMIY AXBOROTNOMASI”

Ilmiy-amaliy jurnalida maqolalar chop ettirish tartiblari haqida

1. Ilmiy maqolalarning hajmi 3000-4000 so‘zdan iborat bo‘lishi kerak.

2. Maqolaning asosida matnning kamida 60-70 % muallifning shaxsiy izlanishlari natijasiga asoslanishi lozim (topshirilgan maqolalar “Antiplagiat” tizimi yordamida tekshiriladi).

3. Maqolaning matni, formula va jadvallarni **Microsoft *Word* (*2003-2010 versiyasida*)** dasturidan foydalanib tayyorlash kerak.

4. Windows asosidagi matn *dasturi redaktorining parametrlari*:

- 2 sm dan standart hoshiyalar qolishi kerak;
- shrift Times New Roman, kegel – 12;
- satrlar orasidagi interval – 1 sm.;
- matnni kengligi bo‘yicha tekislash;
- abzats 1 sm;
- sahifani tanlash uchun oriyentatsiya – kitob sahifasi;
- MS Word dasturi yordamida ishlangan rasmlar qabul qilinmaydi. Barcha rasmlar va jadvallar nomerlanishi, nomlanishi hamda manbasi ko‘rsatilishi shart.

5. Grafik va diagrammalar oq-qora formatda bo‘lishi zarur.

***Ilmiy maqolaning tuzilishiga nisbatan ilgari suriladigan talablar*:**

1. Muallifning ORCID raqami bo‘lishi shart.

2. Maqolaning nomi 12 so‘zdan oshmasligi kerak va UDK raqamlari bo‘lishi lozim.

3. Maqola muallif(lar)i ismi-sharifi; ilmiy unvoni, darajasi, oliy ta’lim muassassi (*tashkilot*)ning nomi, ish joyi, egallab turgan lavozimi, ish joyi manzili (*qisqartmalar ishlatilmasin!*). Mualliflar bir nechta bo‘lsa ularning har biri haqida to‘liq ma’lumotlar berilishi shart; (barcha ma’lumotlar 3 tilda:o‘zbek, rus, ingliz tillarida bo‘lishi shart)

4. Material matni tuzilishi jihatidan

Kirish

Metodlar

Natijalar va Munozara (Introduction, Methods, Results, and Discussion, Conclusion)ga ajratilishi, har bir bo‘limi uchun sarlavhalar berilishi kerak.

Quyida keltirilgan misolga e’tibor bering:

Annotasiya (Abstract) (150-200 so‘zdan iborat bo‘lishi kerak) (3 tilda:o‘zbek, rus, ingliz tillarida bo‘lishi shart**)**

Вводная информация/актуальность (Background):

− Цель (Objective);

− Методы (Methods);

− Результаты (Findings);

− Выводы (Conclusions);

Ключевые слова (Keywords). (3 tilda: o‘zbek, rus, ingliz tillarida bo‘lishi shart)

ВВЕДЕНИЕ (Introduction)

МЕТОДЫ (Methods)

РЕЗУЛЬТАТЫ (Results) (CHIZMA, JADVALLAR bo‘lishi shart)

ОБСУЖДЕНИЕ (Discussion)

ЗАКЛЮЧЕНИЕ (Conclusion)

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ (References):

1. Familiya, I.O. (2016). *maqola nomi. Shahar: nashriyot uyi*. Elektron manzili. URL:

2. Familiya, I.O., Familiya, I.O. (2017). *maqola nomi. Shahar: nashriyot*, 15(1), 24-32 s. Elektron manzili. URL:

3. Familiya, I.O. (2017). *maqola nomi. Shahar: nashriyot*. Retrieved from http://lkds;j

MAHALLADA PSIXOLOGIK XIZMAT IJTIMOIY – PSIXOLOGIK MUAMMO SIFATIDA (3 tilda: o'zbek, rus, ingliz)

Barotova Dilafruz Sharifovna,

Buxoro psixologiya va xorijiy tillar instituti "O'quv ishlari va ilmiy innovatsiyalar bo'yicha prorektor" psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent ***(3 tilda: o'zbek, rus, ingliz)***

https://orcid.org/ **0000-0002-2100-3222**

Annotatsiya. 150-200 so'zdan iborat bo'lishi kerak. **(3 tilda: o'zbek, rus, ingliz)**

Kalit so'zlar: 8-10 ta. **(3 tilda: o'zbek, rus, ingliz)**

KIRISH. ВВЕДЕНИЕ (Introduction)

METODLAR. МЕТОДЫ (Methods)

NATIJALAR. MULOHAZA. РЕЗУЛЬТАТЫ (Result and Discussion) (ChIZMA, JADVALLAR bo'lishi shart)

Xulosa va tavsiyalar. ЗАКЛЮЧЕНИЕ (Conclusion)

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati. СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ (References):

1. Familiya, I.O. (2016). *maqola nomi. Shahar: nashriyot*. Elektron manzili. URL:
2. Familiya, I.O., Familiya, I.O. (2017). *maqola nomi. Shahar: nashriyot,* 15(1), 24-32 s. Elektron manzili. URL:
3. Familiya, I.O. (2017). *maqola nomi. Shahar: nashriyot*. Retrieved from http://lkds;j

DIQQAT: O'ZBEK TILIDAGI BARCHA YOZUVLAR LOTIN ALIFBOSIDA

Mundarija /Содержание/Contents

	19.00.00 – PSIXOLOGIYA
5	**Abdullayev Amrullo Nassulloyevich** Harbiy talim fakulteti talabalarida pedagogik muloqot omillarini rivojlantirishning psixokorreksion dasturi
11	**Axadov Yo'ldosh Hamzayevich** O'smirlarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda irodaviy sifatlarning ahamiyati: ijtimoiy-psixologik omillar tahlili
18	**Aldjanova Guljaxan Amangeldiyevna** Bo'lajak o'qituvchilarning iqtisodiy kompetentlarini shakllantirishning psixologik xususiyatlari
22	**Barnoyev Bekzod Bahrom o'g'li** Talabalar orasida yolg'izlik hissi: ijtimoiy va psixologik omillar, rivojlanish sabablari va u bilan kurashish usullari
27	**Babayeva Nazira Asatullayevna** O'zbek oilasidagi ijtimoiy rol va funksiyalar: er-xotin, ota-ona va bolalar
32	**Djurakulova Dilfuza Farxodovna** O'smir yoshdagi bolalarda aybdorlik hissini yuzaga keltiruvchi omillar.
37	**Hafizova Firuza Baxtiyorovna** Talabalar orasida konfliktlarni konstruktiv jihatdan boshqarishning ijtimoiy-psixologik xusussiyatlari
42	**Xakimov Shuxrat Shodiyevich** Sportchilarda psixologik muhofazani shakllantirishning o'ziga xos xusussusiyatlari
46	**Hamroyeva Dilfuza Rahmatullayevna,** O'smirlar psixologiyasida addektiv xulq diagnostikasi va korreksiyasining ijtimoiy psixologik xussusiyatlari
51	**Jamolova Mahmuda** Talabalar orasida konfliktlarni konstruktiv jihatdan boshqarishning ijtimoiy-psixologik xusussiyatlari
55	**Jaqsımuratova Elmira Sarsenovna** Qoraqalpoq xalq an'analari asosida maktabgacha yoshdagi bolalarda milliy qadriyatlarni shakllantirishning amaliy jihatlari
60	**Meyliyeva Marjona Akram qizi** O'smir o'quvchilarda muvaffaqiyatsiz vaziyatlarga nisbatan chidamlilikni shakllantirishning psixologiyada tahlil etilganligi
64	**Miraliyev Shahzod** Globallashuv davrıda o'smırlarda agressıyanı keltırıb chıqaruvchı bıologık va ıjtımoıy omıllar
68	**Mutalipova Feruzabonu Muxammatbek qizi** Kıchık maktab o'quvchılarınıng agressıv xattı-harakatlarnıng tıpologıyası
72	**Nurullayev Firuz Fayzilloyevich** O'quvchilarni kasbga yo'naltirishda o'z-o'zini anglash va ijtimoiy ta'sirlarning ahamiyati
75	**Nusratov Azizbek Fatillo o'g'li**

222	**Ali Asgarhon Kosimov,** **Barotov Shuxrat Sharipovich** Online psychological support: advantages and disadvantages in the context of global experience and research
	13.00.00 – PEDAGOGIKA
225	**Qahhorov Siddiq Qahhorovich,** **Hamdamova Nozima Muqimovna** Integrativ yondashuv asosi bo‘lajak texnologiya o‘qituvchilarining kasbiy kompetentligini rivojlantirish
230	**Hamidova Yulduz Kamoliddin qizi** Umumta’lim maktab rahbarlarida boshqaruv madaniyatini rivojlantirishning pedagogik imkoniyatlari
237	**Ikromova Dilfuza Abdirasulovna,** **Choriyeva Zuhra Tolib qizi** O‘quvchilardagi kognitivlik kompetensiyasini rivojlantirish
241	**Otanazarova Mohira Xamidbekovna** Bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarini tayyorlashda mutaxassislik fanlarini o‘rganish asosida kasbiy sifatlarni takomillashtirish
245	**Ochilov Yakub Saydulloyevich,** **Ismoilova Barchinoy Jo‘raqul qizi** Abu Homid G‘azzoliyning islom ta`limoti tizimiga qo‘shgan hissasi
254	**Raximov Zoyir Jumayevich** O‘qituvchining pedagogik kompetensiyasini oshirishda metakognitiv ko‘nikmalarni rivojlantirish ususllari
258	**Sobirov Tolib Ro’ziyevich,** **Abulov To’lqin.Mo’minovich** Al-Forobiy tadqiqotlarida musiqiy madaniyatining inson ma'naviyatiga ta'siri
263	**Uspanova Rano Anuarovna** Globallashuv jarayonida milliy qo’shiqlar asosida talabalarni millatlararo totuvlik ruhida tarbiyalash ijtimoiy pedagogik muammo sifatida
270	**Xamrayev Baxtiyor Tuyiyevich** Deontologik kompetentlikni bo`lajak sportchi-murabbiylarda shakllantirishning pedagogik tamoyillari
275	**Xodjayeva Mavluda Latipovna** Noan’anaviy musiqa darslarida interfaol qo’llashning samaradorligi
278	**Yo‘ldashev Alisher Axrorovich** Innovatsion texnologiyalarni sport faoliyatiga tadbiq etishning asosiy bosqichlari.
283	**Choriyeva Zuhra Tolib qizi,** **Irgasheva Ra’no Shuxratovna** Bo‘lajak kadrlarda axborot kompetentligini rivojlantirish
287	**Алламбергенова Бахаргуль Кудайбергеновна** Особенности развития педагогической компетентности учителей русского языка
291	**Ismoilova Gulrux Ulug‘bekovna** Ona tili savodxonligi darslarida fanlararo integratsiyalash imkoniyatlari

297	**Jo'rayev Husniddin Oltinboyevich,** **Nekboyev Xurshid Xoliyorovich** Mediata'lim amalga oshirishdagi zamonaviy metodlar tavsifi
302	**Tadjibayev Baxram Ruziyevich** Intellektual mehnat texnologiyalarida innovativlik va kreativlik
307	**Salimjonova Zarina Murodjon qizi** Bo`lajak mutaxassislarda ijodiy kompetentlikni rivojlantirishda xalq og`zaki ijodi namunalaridan foydalanish metodikasi
310	**Dilova Nargiza Gaybullayevna** Innovatsion ta'lim muhitida bo'lajak o'qituvchilarning shaxsiy ta'lim trayektoriyasini loyihalash usullari
314	**Hotamova Maftuna Madatovna** Bo'lajak ingliz tili fani o'qituvchilarining o'quvchilarda til savodxonligi ko'nikmasini rivojlantirish usullari
318	**Musayeva Amina Karamatovna** Oliy ta'lim tizimida talabalarning kommunikativligini rivojlantirishda innovatsion yondashuvlarning dolzarbligi
325	**Ne'matova Flora Baxtiyor qizi** Xalqaro tadqiqotlar asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining bilimini baholash
334	**Polvonova Charos Bahromqulovna** Boshlang'ich sinflarda tabiiy fanlarni o'qitishning o'ziga xos xususiyatlari va o'qituvchi kompetentligiga qo'yilgan talablar
	10.00.00 – FILOLOGIYA
340	**Jo'raqulova Parizoda Otabek qizi** Linguistic connections of language and culture
344	**Jo'rayeva Gulmira Zufarjon qizi** Tillarni o'qitishda veb-kvest texnologiyasining ahamiyati va xususiyatlari
348	**Omonova Dildora Nekmurodovna** Boshlang'ich sinf ona tili darsliklaridagi mashqlar tasnifi.
352	**Qodirova Ro'zigul Sadulloyevna,** **Raxmatova Sabrina Otabek qizi** O'tkir xoshimov asarlari ruscha bevosita tarjimasiga xos lingvopoetik xususiyatlar
356	**Raxmatova Mehriniso Musinovna** Implikatura: semantik ma'no va kontekstual ma'no munosabatlari
360	**Yuldasheva Mashxura Muzafarovna** Qadriyatli yondashuv asosida talabalarda fuqarolik pozitsiyasini takomillashtirish mazmuni
364	**Отчет по результатам проведения международного конгресса «ПСИХОЛОГИЯ XXI СТОЛЕТИЯ»**

BUXORO PSIXOLOGIYA VA XORIJIY TILLAR INSTITUTI ILMIY AXBOROTNOMASI ILMIY-AMALIY JURNAL

№ 3, 2025

Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **2023-yil 22-fevral № 064916-sonli** guvohnoma bilan ro`yxatga olingan.

Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi OAK Rayosatining 2023 yil 29 dekabrdagi 347-son qarori bilan **10.00.00 – filologiya, 13.00.00 – pedagogika, 19.00.00 – psixologiya** fanlari bo‘yicha dissertatsiya ishlari natijalari yuzasidan ilmiy maqolalar chop etilishi lozim bo‘lgan zaruruiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan.

Buxoro psixologiya va xorijiy tillar
instituti ilmiy axborotnomasi // ilmiy-amaliy jurnal. - Buxoro, 2025.
№ 3. – 379 b.